

Ekonomika transportu morskigo i polityka żegluga

Jerzy Kujawa

**Ekonomika transportu morskiego
i polityka żeglugowa**

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2020

Recenzent
prof. dr hab. Janusz Żurek

Redaktor Wydawnictwa
Urszula Obara

Projekt okładki i stron tytułowych
Filip Sendal

Na okładce wykorzystano ilustrację Mateusza Dietricha
z zasobów Pixabay (domena publiczna, na prawach wolnego dostępu)

Skład i łamanie
Urszula Jędrzycka

Publikacja dofinansowana ze środków Dziekana Wydziału Ekonomicznego
Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-093-5

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. 58 523 14 49; fax 58 551 05 32

Liliannie
żonie mojej

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	9
CZĘŚĆ I. EKONOMIKA TRANSPORTU MORSKIEGO	
1. PRODUKCJA USŁUG TRANSPORTU MORSKIEGO	13
1.1. Pojęcie, cechy i mierniki produkcji usług transportu morskiego i pracy statków	13
1.2. Cykle pracy statków i produkcji usług transportu morskiego	15
1.3. Czynniki określające wielkość produkcji i pracy przewozowej w transporcie morskim	16
1.4. Funkcja produkcji usług transportu morskiego – wzór na zdolność przewozową statku	22
2. KOSZTY PRODUKCJI USŁUG TRANSPORTU MORSKIEGO	27
2.1. Pojęcie kosztów i ich klasyfikacje	27
2.2. Struktura kosztów w transporcie morskim i ich charakterystyka	29
2.3. Koszty międzynarodowe i narodowe oraz koszty krajowe i dewizowe w transporcie morskim	38
2.3.1. Koszty międzynarodowe i narodowe statków morskich	38
2.3.2. Koszty krajowe i dewizowe statków morskich	40
2.4. Zmiany wielkości produkcji a zmiany kosztów w transporcie morskim	41
2.4.1. Koszty stałe i zmienne w transporcie morskim	43
2.4.2. Koszty jednostkowe (przeciętne) i koszty krańcowe produkcji usług transportu morskiego	48
2.5. Sposoby obniżania kosztów przeciętnych (jednostkowych) produkcji usług w transporcie morskim. Efekty skali produkcji	53
2.6. Koszty multimodalnych lądowo-morskich serwisów kontenerowych	68
3. RYNEK FRACHTOWY I CENY USŁUG TRANSPORTU MORSKIEGO	72
3.1. Czynniki określające ceny za usługi transportu morskiego	72
3.2. Pojęcie rynku frachtowego i jego klasyfikacje (segmenty)	78
3.2.1. Pojęcie i mechanizm rynku frachtowego	78
3.2.2. Klasyfikacje rynków frachtowych	82

3.3.	Ceny w żegludze nieregularnej i decyzje o zatrudnieniu statków	86
3.3.1.	Mechanizm kształtowania się cen w żegludze nieregularnej	86
3.3.2.	Decyzje o zatrudnieniu statków	96
3.4.	Ceny w żegludze liniowej (regularnej)	104
3.4.1.	Warunki konkurencji w żegludze liniowej	104
3.4.2.	Ceny taryfowe w żegludze liniowej	109
3.4.3.	Dodatki frachtowe i stawki <i>all in</i>	117
3.4.4.	Pozataryfowe stawki frachtowe	119
3.5.	Dynamika rynku i wahania poziomu stawek frachtowych	122
4.	EFEKTY EKONOMICZNE DZIAŁALNOŚCI ŻEGLUGOWEJ W MIKRO- I MAKROSKALI	131
4.1.	Wyniki finansowe przedsiębiorstw żeglugowych (wysoka zmienność i niskie stopy zwrotu)	131
4.2.	Koszty obsługi transportowej handlu światowego	140
4.3.	Żegluga morska a bilans płatniczy państwa	144
CZĘŚĆ II. POLITYKA ŻEGLUGOWA		
5.	POJĘCIE, DOKTRYNY I PRAKTYKA POLITYKI ŻEGLUGOWEJ	153
5.1.	Pojęcie i doktryny polityki żeglugowej	153
5.2.	Praktyka polityki żeglugowej i jej wpływ na światowy rynek frachtowy	159
5.3.	Międzynarodowa polityka żeglugowa	164
6.	Wspólna polityka żeglugowa Unii Europejskiej	176
6.1.	Geneza wspólnej polityki żeglugowej	176
6.2.	Założenia wspólnej polityki żeglugowej Unii Europejskiej	182
6.3.	Główne cele i kierunki wspólnej polityki Unii Europejskiej w odniesieniu do transportu morskiego	185
6.3.1.	Polityka liberalizacji dostępu do rynków transportu morskiego	185
6.3.2.	Polityka konkurencji w transporcie morskim	187
6.3.3.	Polityka bezpiecznych i czystych mórz	189
6.3.4.	Polityka wspomagania konkurencyjności unijnej żeglugi. Zakres i rodzaje pomocy publicznej dla armatorów	191
6.3.5.	Program rozwoju żeglugi bliskiego zasięgu.	193
6.3.6.	Unijna polityka ochrony żeglugi przed bezprawnymi aktami	196
6.4.	Ocena wspólnej polityki UE w transporcie morskim	196
BIBLIOGRAFIA		200
SPIS RYSUNKÓW		205
SPIS TABEL		206